

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1915 kl. 3.30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Hammarström, frih. C. J. Beck-Friis *, Ollas A. Ericsson, Oskar Eklund, Lyckholm, Bergström, Bäckström, frih. Palmstierna, Sandler, Jeansson i Kalmar, Rune, Källman, Jonsson i Hökhult, Danström *, Forssman, Berg i Staby, Karlsson i Fjäl *, von Hofsten och Johansson i Uppmälby*.

* Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

Genom en den 5 februari 1915 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 23, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokoll dels över civilärenden för den 5 december 1914 dels ock över finansärenden för sistnämnda dag och ovannämnda den 5 februari 1915, föreslagit riksdagen att antaga nedan införda förslag till

1:o) förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin;

2:o) förordning om ändrad lydelse av 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl; samt

3:o) förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 7 saml. 9 häft. (Nr 11.) 1

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin.

Härigenom förordnas, att 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin skall erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

1. Polismyndighet — — — rörelsens inställande.
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna. Sådant förordnande må dock meddelas endast där Kungl. Maj:t det medgiver.
3. Förekomma å gästgiveri eller å annat ställe, där detaljhandel med brännvin utövas, vid särskilda tillfällen oordningar av den art, att innehavaren av rättigheten icke kan anses fortfarande lämplig att utöva densamma, eller har någon av de enligt 16 § meddelade utskänkingsrättigheter visat sig föranleda störande oordningar, må Kungl. Maj:ts befallningshavande, på anmälan, i stad av magistraten eller stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige ej finnas, allmänna rådstugan och på landet av kronobetjänt eller socknens eller angränsande sockens kommunalnämnd, efter vederbörlig undersökning äga att inskränka eller indraga förenämnda rättighet eller ock därifrån skilja innehavaren; dock äge innehavare av rättigheten i sådant fall att av redan erlagd försäljningsavgift återfå så stor del, som motsvarar den tid, varunder rättigheten ej utövats.

Denna förordning träder genast i kraft.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 31 § i förordningen den 9 juni 1905
angående försäljning av vin och öl.**

Härigenom förordnas, att 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl skall erhålla följande ändrade lydelse:

31 §.

1. Kungl. Maj:ts befallningshavande — — — nödiga.
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av försäljning av vin eller öl eller att föreskriva inskränningar i sådan försäljning, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna. Sådant förordnande må dock meddelas endast där Kungl. Maj:t det medgiver.
3. Därest vid marknad, allmän torgdag, vapenövningsmöte, inskrivningsförrättning eller mönstring med värnpliktige, ting, auktion eller annan till folksamling föranledande förrättning eller då eljest större folksamling äger rum utskänkning eller annan försäljning av vin eller öl visar sig föranleda oordningar, må polismyndighet i stad och kronobetjänt å landet omedelbarligen förbjuda och, om förhållandet sådant påkallar, förhindra försäljningens fortsättande vid tillfället.

Denna förordning träder genast i kraft.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 7 augusti 1907
angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.**

Härigenom förordnas, att 7 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Om uppvägt malt eller därav beredd produkt, innan den lämnat lagerfaten, så väsentligen skadats, att maltet eller produkten ej kan för avsett ändamål användas, må eftergift av skatten äga rum. Sådan eftergift må ock ske för av skattepliktigt bryggeri innehavd maltdryck, som med anledning av jämlikt 31 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl meddelat försäljningsförbud så skadats, att drycken ej kan för avsett ändamål användas. Till Kungl. Maj:t ställd ansökan om eftergift av skatten i ovan angivna fall skall, åtföljd av handlingar, innefattande erforderlig utredning rörande förhållandet, ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som, efter överkontrollörens hörande, till Kungl. Maj:t insänder handlingarna i ärendet jämte eget yttrande.

Denna förordning träder genast i kraft.

Till behandling i sammanhang med omförmälda proposition har utskottet företagit två till utskottet likaledes hänvisade motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Dahl* och den andra inom andra kammaren av herr *von Hofsten*.

Uti den förra av dessa motioner (I: 72) har hemställts, »att ifrågasvarande kungl. proposition nr 23 måtte av riksdagen avslås».

I den andra motionen (II: 197) har föreslagits, »att 35 § 2 mom. och 31 § 2 mom. uti ifrågavarande, av Kungl. Maj:t föreslagna förordningar må erhålla följande lydelse:

35 §.

1. — — — — —
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande, nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna.
3. — — — — —

31 §.

1. — — — — —
2. Finnes vid — — se ovan — — — förbud mot bedrivande av försäljning av vin och öl eller att föreskriva inskränkningar i sådan försäljning, äge Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna.»

Beträffande motiveringarna för förevarande förslag tillåter sig utskottet hänvisa dels till ovanberörda, vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokoll, dels ock till motionerna.

De olika förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker, vilka motionsvis framburits vid innevarande riksdag och över vilka bevillningsutskottet kommer att framdeles avgiva betänkande, innefatta bestämmelser med enahanda syfte som ovan omförmälda förslag till ändringar i brännvins- samt vin- och ölförsäljningsförordningarna. Med hänsyn till att de föreslagna förordningarna angående rusdrycksförsäljningen avses att träda i kraft först med 1917 års ingång, under det att propositionens författningsförslag innehålla bestämmelse om ikraftträdande genast, har utskottet icke upptagit de förra till behandling i samband med propositionen. Utskottet har emellertid velat fästa riksdagens uppmärksamhet på nu angivna förhållande ävensom omförmäla, att den lydelse, som föreslås i ifrågavarande motioner, även vid förevarande ärendes behandling av utskottet beaktats. Något yttrande över vad i dessa motioner föreslagits har utskottet däremot icke haft anledning att i detta sammanhang avgiva.

Utskottet.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll den 5 december 1914 erinrade chefen för civildepartementet, att enligt gällande förordningar om försäljning av brännvin samt av vin och öl Kungl. Maj:ts befallningshavande äger viss befogenhet att meddela förbud mot försäljning av alkoholhaltiga drycker, om oordningar i anledning av sådan försäljning uppkommit eller anledning finnes att befara sådana. Enligt samma statsrådsprotokoll hava de rådande allvarliga förhållandena givit anledning till framläggandet av förevarande proposition, enligt vilken rätten att meddela förbud utsträckts med hänsyn till vissa fall, då de ekonomiska eller sociala vådorna av en fri förbrukning av alkoholhaltiga drycker i alldeles särskild grad kunna göra sig gällande. Även bevillningsutskottet anser, att den administrativa makten bör äga befogenhet att jämväl för tillvaratagande under särskilda omständigheter av sociala och ekonomiska intressen förbjuda eller inskränka handeln med alkoholhaltiga drycker. Och utskottet har icke haft något att erinra i fråga om de förutsättningar, under vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag ifrågavarande befogenhet skall inträda.

Den naturliga och närmast till hands liggande utvägen att bereda utvidgad möjlighet att reglera handeln med alkoholhaltiga drycker är tydligen att utvidga den befogenhet, som enligt vad ovan sagts redan nu tillkommer Kungl. Maj:ts befallningshavande. Detta är också vad Kungl. Maj:ts förslag i första hand innebär. Redan det förslag, över vilket, enligt vad propositionen bilagda handlingar utvisa, kontrollstyrelsen och socialstyrelsen avgivit yttranden, innefattade emellertid därutöver bestämmelser, enligt vilka vid krig eller omedelbar krigsfara Kungl. Maj:ts medgivande erfordrades för förbud eller inskränkningar i ifrågavarande handel. I sitt utlåtande över nämnda förslag anförde socialstyrelsen bland annat, att, närhelst förbud eller inskränkning av ifrågasatt art skulle meddelas, detta borde ske genom Kungl. Maj:t, som i vida högre grad än befallningshavandena hade medel till förfogande att bedöma dess konsekvenser, icke minst med hänsyn till de särskilda kostnader i form av ersättningar åt därav lidande, som statsverket kunde åsamkas. Genom att sålunda beslutanderätten i frågan hänslades till den högsta administrativa myndigheten, syntes ock i högre mån än med det remitterade förslaget vinnas likformighet vid fastställandet av förbud eller inskränkning ävensom starkare än i de remitterade förslagen framstå, att förbud eller inskränkning i förevarande fall ej borde givas annat än i särskilda och mera omfattande undantagsfall.

I anslutning till sin sålunda uttalade mening föreslog socialstyrelsen följande ändrade avfattning av de ifrågasatta stadgandena:

»Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller där arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin (försäljning av vin eller öl) eller föreskriva inskränkningar i sådan handel, må Kungl. Maj:t, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna.»

Enligt statsrådsprotokollet den 5 februari 1915 uttalade chefen för finansdepartementet härom, att de av socialstyrelsen till stöd för dess mening anförda skälen måste anses äga stor betydelse. Dock fann departementschefen, att ifrågavarande åtgärders behövlighet och innebörd kunde vara i så hög grad beroende av lokala förhållanden, att beslutanderätten härutinnan lämpligen borde förläggas till Kungl. Maj:ts befallningshavande. Vad styrelsen anført gav emellertid Kungl. Maj:t anledning att föreslå den ändringen i det ursprungliga förslaget, att förbud eller inskränkningar av ifrågavarande art icke skulle få meddelas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, utan att Kungl. Maj:t härtill lämnat sitt medgivande.

Socialstyrelsens förslag har upptagits i den av herr von Hofsten avgivna, ovan omnämnda motionen, däri även återopats de skäl, sistnämnda styrelse förebragt.

Vid övervägandet av frågan, åt vilket eller vilka av den administrativa maktens organ ifrågavarande befogenhet lämpligen bör givas, har utskottet ansett det såsom en följdriktig utveckling av gällande lagstiftning på området och även av praktiska skäl lämpligt, att befogenheten lägges i första hand hos Kungl. Maj:ts befallningshavande. Utskottet har ingalunda lämnat obeaktat vad i herr von Hofstens motion i anslutning till socialstyrelsens uttalade uppfattning anföres därom, att Kungl. Maj:t bättre än de särskilda befallningshavandena kan bedöma de förhållanden, som bilda förutsättningarna för åtgärder av ifrågavarande art, och att det särskilt framstode såsom en brist i den föreslagna lagstiftningen att i tider sådana som de vi nu genomleva befogenheten att vid krig eller omedelbar krigsfara meddela sådant förordnande icke vore lagd i Kungl. Maj:ts hand. Men utskottet har icke ansett berörda anmärkningar böra föranleda en så genomgripande ändring av Kungl. Maj:ts förslag, som sistnämnde motionär ifrågasatt. Visserligen kan det sägas, att, om befogenheten tillkomme Kungl. Maj:t ensam, det dock ålåge Kungl. Maj:ts befallningshavande såsom en ämbetsplikt att, av eget initiativ eller i anledning av gjord framställning från enskilda, till Kungl. Maj:t ingiva de förslag, vartill förhållandena kunde föranleda. Men dels torde den uppfattningen icke kunna jävas, att om beslutande-

rätten på området tillkommer Kungl. Maj:ts befallningshavande, detta innebär en ökad garanti för erforderligt initiativ från dessa myndigheters sida. Dels äro de förhållanden, som genom förbud och inskränkningar av ifrågavarande art skola regleras, ofta av så begränsat lokal natur och tillika av den art, att de betinga så efter särskilda omständigheter lämpade detaljerade bestämmelser, att det icke lämpligen bör åligga Kungl. Maj:t att i varje fall utfärda bestämmelser, som i det enskilda reglera dessa förhållanden. Det riktiga synes i stället vara att Kungl. Maj:t äger möjlighet att, såsom chefen för finansdepartementet till protokollet den 5 februari 1915 uttryckt sig, vare sig i allmänhet för viss tid eller ock för särskilt fall lämna sitt medgivande.

Om utskottet sålunda icke kunnat biträda det förslag, som framställt i herr von Hofstens motion, har utskottet emellertid ansett, att de beaktansvärda synpunkter, som där kommit till uttryck, icke fullt tillgodoses genom den ändring i det ursprungliga förslaget, som innefattas i Kungl. Maj:ts proposition, utan påkalla en ytterligare ändring. Då Kungl. Maj:t stannat vid förslaget att tillerkänna Kungl. Maj:ts befallningshavande ifrågavarande befogenhet under förutsättning av Kungl. Maj:ts medgivande, har utskottet för sin del ansett, att häremot kunna göras allvarliga erinringar såväl av principiell natur som ur synpunkten av den praktiska tillämpningen. I förra hänseendet har utskottet funnit böra erinras, att det ur förvaltningsrättslig synpunkt synes mindre riktigt, att utövandet av en administrativ befogenhet göres beroende av Kungl. Maj:ts medgivande, under det att initiativ till befogenhetens utövande undandrages Kungl. Maj:t. Om utövandet av befogenheten anses vara av den vikt, att konstitutionellt ansvar härför bör utkrävas, torde detta böra medföra, att det även beredes den konstitutionellt ansvariga myndigheten lagligen grundad möjlighet att sörja för att befogenheten behörigen utövas.

I fråga om tillämpningen av de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna torde endast behöva såsom belysande exempel framhållas, hurusom väl kunna tänkas fall, då från Kungl. Maj:ts befallningshavande i ett län framställning inkommer till Kungl. Maj:t om medgivande av förbud eller inskränkande bestämmelser i avseende å handeln med alkoholhaltiga drycker, under det att från ett angränsande län, där i det väsentliga enahanda betingelser förefinnas i ifrågavarande hänseende, framställning i ämnet icke göres. Enligt de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsernas ordalydelse kunde det fall inträffa, att Kungl. Maj:t då vore betagen möjlighet att utöva sin administrativa myndighet efter förhållandenas krav.

Bevillningsutskottet, som, enligt vad av det anförda framgår, ansett, att, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, Kungl. Maj:ts befallningshavadendes beslut i ifrågavarande ärenden böra göras beroende av Kungl. Maj:ts medgivande, har sålunda funnit, att därjämte Kungl. Maj:t bör äga befogenhet att i de fall, om vilka ifrågavarande lagstiftning rör sig, besluta på eget initiativ. I överensstämmelse härmed har utskottet avfattat de förslag till lydelse av ifrågavarande bestämmelser, som innefattas i utskottets hemställan här nedan.

Utskottet har, vid avgivandet av sitt förslag i ämnet, velat uttala, att, enligt utskottets mening, riksdagen genom ett beslut att vare sig i överensstämmelse med utskottets eller annat föreliggande förslag utvidga administrativ myndighets befogenhet att meddela förbud eller föreskriva inskränkningar i avseende å handeln med alkoholhaltiga drycker icke giver stöd för någon inskränkande tolkning av den befogenhet, som, i vad avser handeln med vin och öl, enligt 17 § i gällande förordning om försäljning av vin och öl tillkommer Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Därjämte vill utskottet uttala sin förvissning därom, att Kungl. Maj:t kommer att vid handhavandet av ifrågavarande befogenhet taga behörig hänsyn till de förluster, som genom de nya bestämmelsernas tillämpning kunna vållas både tillverkare och arbetare, ävensom till de befogade ersättningskrav, vilka från deras sida i anledning härav må kunna resas.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna ändringen i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker har av utskottet lämnats utan erinran.

I anslutning till vad nu anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen med avslag å herr Dahls motion, I: 72, måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 23, och herr von Hofstens ovannämnda motion, II: 197, antaga

dels utskottets härvid såsom bilaga fogade förslag till

förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin; samt

förordning om ändrad lydelse av 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl;

dels ock Kungl. Maj:ts ovan intagna förslag till förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Stockholm den 11 mars 1915.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Bilaga.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 35 § i förordningen den 9 juni 1905
angående försäljning av brännvin.**

Häri genom förordnas, att 35 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin skall erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

1. Polismyndighet — — — rörelsens inställande.	
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med	2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med

Kungl. Maj:ts förslag.

brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge *Kungl. Maj:ts befallningshavande, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna. Sådant förordnande må dock meddelas endast där Kungl. Maj:t det medgiver.*

Utskottets förslag.

brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge *Kungl. Maj:t därom förordna. I fall, varom nu är sagt, må ock sådant förordnande, även om det ej kan anses erforderligt för ordningens upprätthållande, meddelas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, där Kungl. Maj:t det medgivit.*

3. Förekomma å gästgiveri eller å annat ställe, där detaljhandel med brännvin utövas, vid särskilda tillfällen oordningar av den art, att innehavaren av rättigheten icke kan anses fortfarande lämplig att utöva densamma, eller har någon av de enligt 16 § meddelade utskänkingsrättigheter visat sig föranleda störande oordningar, må Kungl. Maj:ts befallningshavande, på anmälan, i stad av magistraten eller stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige ej finnas, allmänna rådstugan och på landet av kronobetjänt eller socknens eller angränsande sockens kommunalnämnd, efter vederbörlig undersökning äga att inskränka eller indraga förenämnda rättighet eller ock därifrån skilja innehavaren; dock äge innehavare av rättigheten i sådant fall att av redan erlagd försäljningsavgift återfå så stor del, som motsvarar den tid, varunder rättigheten ej utövats.

Denna förordning träder genast i kraft.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl.

Häri genom förordnas, att 31 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl skall erhålla följande ändrade lydelse:

31 §.

1. Kungl. Maj:ts befallningshavande — — — nödiga.

2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av försäljning av vin eller öl eller att föreskriva inskränkningar i sådan försäljning, äge *Kungl. Maj:ts befallningshavande, även om sådant ej må vara erforderligt för ordningens upprätthållande, därom förordna. Sådant förordnande må dock meddelas endast där Kungl. Maj:t det medgiver.*

2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av försäljning av vin eller öl eller att föreskriva inskränkningar i sådan försäljning, äge *Kungl. Maj:t därom förordna. I fall, varom nu är sagt, må ock sådant förordnande, även om det ej kan anses erforderligt för ordningens upprätthållande, meddelas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, där Kungl. Maj:t det medgivit.*

3. Därest vid marknad, allmän torgdag, vapenövningsmöte, inskrivningsförrättning eller mönstring med värnpliktige, ting, auktion eller annan till folksamling föranledande förrättning eller då eljest större folksamling äger rum utskänkning eller annan försäljning av vin eller öl visar sig föranleda oordningar, må polismyndighet i stad och kronobetjänt å landet omedelbarligen förbjuda och, om förhållandet sådant påkallar, förhindra försäljningens fortsättande vid tillfället.

Denna förordning träder genast i kraft.

Reservationer:

av herrar *Eklund*, friherre *Palmstierna*, *Sandler* och *Källman*, vilka ansett, att såsom sista stycke i motiveringen bort införas följande:

I anledning av departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet angående vidtagande av inskränkningar i rusdryckshandeln under nuvarande förhållanden, får utskottet uttala den förhoppningen, att den vidgade maktbefogenhet riksdagen lämnar Kungl. Maj:t med föreliggande lagförslag, må komma till behörig användning under rådande kris;

samt av herrar *Hammarström*, friherre *Beck-Friis*, *Lyckholm*, *Danström* och *Forssman*, vilka förenat sig om följande uttalande:

Väl omfatta även vi obetingat den till statsrådsprotokollet den 5 december 1914 uttalade uppfattningen att under vissa särskilt kritiska förhållanden starkt franträdande ekonomiska eller sociala hänsyn kunna påkalla, att för landet i dess helhet eller för särskilda orter åtgärder från det allmännas sida vidtagas för att förhindra eller försvåra åtkomsten av alkoholhaltiga drycker, oavsett huruvida ifrågavarande åtgärder kunna anses för ordningens upprätthållande nödiga.

Men om vi sålunda i själva huvudfrågan varit ense med utskottets flertal och funnit att, såsom jämväl Kungl. Maj:ts förslag avser, gällande lagstiftning bör kompletteras, så att den medgiver vidtagande av för dylika utomordentliga fall erforderliga utomordentliga åtgärder, hava vi dock ansett oss böra omfatta en i viss mån avvikande mening i fråga om beslutanderätten i dessa synnerligen grannliga frågor.

De enligt vårt förmenande i hög grad övertygande skäl — i statsrådsprotokollet den 5 februari detta år även betecknade såsom ägande stor betydelse — vilka i avgivet utlåtande i frågan av kungl. socialstyrelsen anförts till stöd för uppfattningen att denna beslutanderätt borde utövas av Kungl. Maj:t, hava visserligen delvis vunnit även utskottets beaktande, då enligt utskottets hemställan Kungl. Maj:t skulle äga att förordna om förbud eller inskränkning, som nu avses. Men därjämte har utskottet i anslutning till den kungl. propositionen ansett sådan rätt böra tillkomma även Kungl. Maj:ts befallningshavande, där Kungl. Maj:t det medgivit; och är det i detta sistnämnda hänseende, som vi ansett nödigt att giva uttryck åt en annan uppfattning.

Fränsett det egendomliga i en anordning, enligt vilken samma slags frågor skulle i första hand avgöras än av Kungl. Maj:t, än av Kungl. Maj:ts befallningshavande, vill det förefalla oss att icke ur någon synpunkt tillräckligt vägande skäl kunnat anföras för en sådan anordning, medan den å andra sidan måste anses vara förbunden med väsentliga olägenheter av beskaffenhet, som i fråga om det ursprungliga förslaget blivit av socialstyrelsen framhållna. Enligt vår åsikt kunna dessa olägenheter icke anses undanröjda därigenom att Kungl. Maj:ts befallningshavandes förordnande i frågan skulle förutsätta Kungl. Maj:ts medgivande. Ett sådant medgivande, vilket, om det icke skulle medföra olämpligt uppskov med frågans slutliga avgörande, väl finge, på sätt i statsrådsprotokollet den 5 nästlidne februari alternativt antytts, lämnas i allmänhet för viss tid och sålunda ofta nog icke kunde komma att vila på prövning av de konkreta förhållandena vid den tidpunkt, då förordnandet skulle träda i kraft, kunde däremot möjligen befaras bliva ägnat att i sin mån förminska känslan av ansvar vid det slutliga avgörandet.

Oss vill det synas, att ett avgörande, sådant som det varom här är fråga, vilket åtminstone där det gäller försäljningsförbud för längre tid kan bliva av ingripande betydelse för allmänna och enskilda ekonomiska förhållanden, bör odelat ske under full konstitutionell ansvarighet, och hava vi fördenskull icke kunnat annat än vidhålla det yrkande, som motionsvis inom andra kammaren framförts av herr von Hofsten, i vars förslag till lydelse av vederbörliga författningsrum vi ansett endast ett par smärre förtydliganden erforderliga.

Jämte det vi anse oss böra giva tillkänna, att utskottets motivering även i de delar, som ej avse nu berörda skiljaktighet i sak, icke kunnat av oss i allo biträdas, hemställa vi sålunda,

att med godkännande av vad bevillningsutskottet i förevarande betänkande för övrigt hemställt nedanintagna delar av gällande förordningar angående försäljning av brännvin samt angående försäljning av vin och öl måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin.

35 §.

1. — — — — —
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att, av annan anledning än i 1 mom. sägs, vare sig för landet i sin helhet eller för viss del därav meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med brännvin eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, därom förordnar Kungl. Maj:t.
3. Förekomma — — — — (lika lydande med utskottets förslag).

Förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl.

31 §.

1. — — — — —
2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att, av annan anledning än i 1 mom. sägs, vare sig för landet i sin helhet eller för viss del därav meddela förbud mot bedrivande av försäljning av vin eller öl eller att föreskriva inskränkningar i sådan försäljning, därom förordnar Kungl. Maj:t.
3. Därest vid marknad — — — — (lika lydande med utskottets förslag).